Пралетарыі ўсіх краін, яднайцеся!

Беларускі УНІВЕРСІТЭТ

Орган партбюро, рэктарата, камітэта ЛКСМБ, прафкома і мясцкома Беларускага дзяржаўнага універсітэта імя В. І. Леніна

№ 19 (232) | Пятніца, 23 верасня 1955 года | Цана 20 кап.

ЗА ВЫСОКУЮ АКТЫЎНАСЦЬ КОМУНІСТАЎ

У пярвічных партыйных арганізацыях універсітэта заканчваюцца справаздачы і выбары. Гэта — першы этап справаздачна-выбарчай кампаніі, якая завяршыцца агульнауніверсітэцкім партыйным сходам.

Характэрная асаблівасць справаздачна-выбарчых партыйных сходаў састаіць у тым, што яны праходзяць у абстаноўцы ўсенароднай барацьбы за выкананне гістарычных рашэнняў ліпеньскага Пленума ЦК КПСС аб далейшым развіцці соцыялістычнай прамысловасці, мерапрыемстваў партыі па крутому ўздыму ўсіх галін сельскай гаспадаркі. Гэта вызначае тую высокую патрабавальнасць, з якой комуністы ацэньваюць вынікі праведзенай работы, на аснове шырока разгорнутай крытыкі і самакрытыкі ўскрываюць недахопы, распрацоўваюць мерапрыемствы па паляпшэнню дзейнасці партыйных арганізацый.

У цэнтры ўвагі справаздачна-выбарчых сходаў стаяць пытанні паляпшэння вучэбна-педагагічнага працэсу, больш цеснай сувязі навукі з вытворчасцю, паляпшэння выхаваўчай работы з выкладчыцкім саставам і студэнтамі. Так, на высокім узроўні прайшоў партыйны сход у партарганізацыі хімічнага факультэта. Комуністы ўказвалі, што на факультэце больш цесна пачалі ўвязвацца пытанні навуковай работы з надзённымі задачамі прамысловасці і сельскай гаспадаркі, палепшылася вучэбна-выхаваўчая і масава-палітычная работа. Было падвергнута крытыцы партыйнае бюро за недастатковы кантроль над падрыхтоўкай навуковых кадраў, асабліва аспірантаў.

Інакш прайшоў справаздачна-выбарчы сход у партыйнай арганізацыі філалагічнага факультэта. Замест таго, каб сур'ёзна, па-дзелавому абмеркаваць дзейнасць партыйнага бюро, дакладчык т. Булацкі, выступаючыя ў спрэчках комуністы падыйшлі да гэтай справы павярхоўна, не падверглі партыйнае бюро сур'ёзнай крытыцы за слабы кантроль над вучэбна-выхаваўчым працэсам. Трэба сказаць, што дэканат філалагічнага факультэта рабіў далёка не ўсё для паляпшэння дысцыпліны студэнтаў, для наладжвання масава-палітычнай работы сярод іх. Трэба было чакаць, што аб гэтых недахопах на партыйным сходзе будзе ісці сур'ёзная размова. На жаль, гэтага не адбылося; аб рабоце комуністаў дэканата было прыведзена толькі некалькі дробных фактаў.

Амаль нічога не гаварылася аб рабоце членаў бюро. Між тым, адказная за работу комсамольскага і профсаюзнага бюро факультэта т. Мартынюк за справаздачны перыяд ні разу не прысутнічала на пасяджэннях комсамольскага і профсаюзнага бюро, ні разу не пацікавілася ў тт. Ткачука і Абушэнкі аб іх рабоце і аб тым, якая дапамога ім патрэбна. Многа недахопаў было і ў дзейнасці члена бюро т. Науменкі, які адказваў за палітыка-выхаваўчую работу. Гэта-ж факт, што ў перыяд выбарчай кампаніі ў Советы дэпутатаў працоўных агітатары факультэта працавалі дрэнна.

Партыйныя сходы—школа выхавання комуністаў. Тым больш важнае значэнне павінны набыць справаздачна-выбарчыя сходы. Вядома, што боездольнасць любой пярвічнай партыйнай арганізацыі залежыць ад актыўнасці шырокіх мас комуністаў, ад іх дзейснага ўдзелу ў вырашэнні ўсіх пытанняў партыйнай, гаспадарчай і дзяржаўнай работы. Увага справаздачна-выбарчых сходаў павінна быць прыкавана да таго, як партыйныя арганізацыі выхоўваюць комуністаў, праяўляюць клопаты аб іх марксісцка-ленінскай загартоўцы, павышаюць іх авангардную ролю. Трэба дабіцца, каб ва ўсіх пярвічных арганізацыях унутрыпартыйнае жыццё біла крыніцай, каб усе комуністы былі актыўнымі барацьбітамі за справу партыі.

Справаздачна-выбарчыя сходы павінны праходзіць на высокім узроўні, па-дзелавому, у абстаноўцы шырока разгорнутай крытыкі і самакрытыкі, пры строгім захаванні прынцыпаў унутрыпартыйнай дэмакратыі. Высокая актыўнасць комуністаў на сходах магчыма толькі пры ўмове, калі яны ў поўнай меры выкарыстаюць прадстаўленыя ім Статутам КПСС правы смелай і бязлітаснай крытыкі недахопаў, вылучэння і адводу кандыдатур пры выбарах кіруючых партыйных органаў.

У хуткім часе ва універсітэце адбудзецца справаздачна-выбарчы партыйны сход. Гэты сход павінен з'явіцца важнай падзеяй ў жыцці комуністаў нашага калектыву. Трэба дабіцца таго, каб яго падрыхтоўка і правядзенне прайшлі на высокім узроўні, каб у склад новага партыйнага камітэта былі выбраны людзі, здольныя кіраваць шматгранным жыццём нашай партыйнай арганізацыі.

НА КАФЕДРЫ „ФІЗІЯЛОГІЯ РАСЛІН"

Адбылося пасяджэнне кафедры «Фізіялогія раслін». Загадчык кафедры, прафесар Т. Н. Годнеў расказаў аб задачах, якія стаяць перад кафедрай у новым навучальным годзе.

На пасяджэнні быў абмеркаван план работы, распрацавана тэматыка работы студэнцкага навуковага гуртка «Фізіялогія раслін», які працуе пры кафедры.

У гэтым годзе кафедрай будзе праведзен вялікі спецпрактыкум па анатоміі і фізіялогіі раслін, для якога на IV курсе біёлага-глебавага факультэта адведзена 300 гадзін. Практыкум будзе весці дацэнт С. В. Калішэвіч.

Навінкі літаратуры

З кожным днём папаўняецца кніжны фонд бібліятэкі універсітэта, расце лік ее чытачоў. Толькі за 15 дзён бягучага месяца колькасць літаратуры бібліятэкі ўзрасла амаль што на 2.000 тамоў. Сярод атрыманай літаратуры шмат твораў совецкіх пісьменнікаў, рускіх і замежных класікаў. Многа навуковых работ па розных галінах навукі атрымала бібліятэка ў пачатку навучальнага года. Сярод іх асаблівую цікавасць прадстаўляюць навуковыя працы С. Г. Шаумяна «Літаратурна - крытычныя артыкулы», Д. І. Шчэрбакова «Новыя праблемы совецкай геалогіі», У. Хілтона «Аэродынаміка вялікіх хуткасцей», Я. І. Фрэнкеля «Прынцыпы тэорыі атамных ядзер», «Нарысы гісторыі СССР» пад рэдакцыяй Н. М. Дружыніна і інш.

Кніжны фонд мастацкай літаратуры папоўніўся творамі М. Ламаносава, І. Тургенева, атрыманы раман Д. Ярэміна «Крэмлёўскае ўзвышша», вершы П. Жэлезнова «Песні аб маладосці», раман Г. Гор «Юнак з далёкай ракі», аповесць В. Левідавай «Першае каханне», аповесць Я. Коласа «На ростанях» і шмат іншых твораў.

Пры бібліятэцы ў апошні час пачаў упершыню працаваць даведачна-бібліяграфічны аддзел. Толькі за апошні час ён аказаў паслугі ў выбары літаратуры многім сотням студэнтаў. Каштоўныя парады атрымалі ў гэтым аддзеле студэнты для выбару патрэбнай літаратуры, навучыліся карыстацца картацекай.

Р. ЛЮБІНА,
заг. бібліятэкі.

Зноў у родным універсітэце

З хваляваннем падыходзіла Галіна Гіль першага верасня да універсітэцкага гарадка. Якім знаёмым і дарагім здавалася ўсё навокал: і клумбы пышна разросшыхся кветак, і ветлівы цяністы скверык, на густую зеляніну якога ўжо паспела легчы залатая фарба восені, і вясёлы бадзёры смех, і звонкія галасы моладзі, што гуляе ля універсітэта.

Разам з гэтым знаёмым прыемным пачуццём дзяўчыну ахапіла нешта вялікае, незнаёмае, хвалюючае. Яна паднялася на трэці паверх і павольна пайшла па шырокаму, залітаму сонечным светам калідору: ...шэсцьдзесят другая, шэсцьдзесят трэцяя, а вось, нарэшце, і шэсцьдзесят чацвертая аудыторыя. Галіна падыйшла да вакна. Стрэлка насценнага гадзінніка скачком прасунулася ўперад і спынілася: тры мінуты аддзяляла яе ад дзесяці. На памяць дзяўчыне сталі прыходзіць дарагія сэрцу успаміны: урокі ў школе ў час студэнцкай практыкі, задушэўныя гутаркі з вучнямі пасля заняткаў... З якой любоўю і цеплынёй думала пра іх Галіна. І вось мара збылася: прагучэў званок, які абвясціў маладую выкладчыцу аб пачатку яе першых самастойных заняткаў.

...Хутка ляцяць мінуты. Упэўнена, спакойна і чотка дыктуе Галіна Уладзіміраўна неабходныя для заняткаў фармуліроўкі. Удумлівыя вочы глядзяць на студэнтаў і як бы пытаюць: «Ці зразумела?».

Маладая выкладчыца Галіна Уладзіміраўна— выхаванка нашага універсітэта. Паўсядзённыя вучэбныя заняткі на працягу пяці год яна ўмела спалучала з грамадскай работай. Яе дыпломная работа з'ўляецца лепшай сярод работ гэтага выпуска. Навуковы кіраўнік Гіль—прафесар Мышкіс адзначыў, што глыбокі змест даследавання «Аб адным ураўнанні пагранічнага пласта» дае поўную магчымасць апублікаваць яго ў навуковым друку.

Зараз у маладога выкладчыка вялікія планы: яна жадае спалучаць вучэбныя заняткі з далейшай навуковай работай.

Здольная, валявая, энергічная Галіна Гіль справіцца з гэтай задачай.

Г. МАРУНОВА.

ПЕРШАЯ ПЕРАМОГА

Віктар сядзеў на скамейцы ў старым гарадскім парку, што знаходзіўся на ўзбочыне горада, каля невялікай ціхай рачулкі. Гарадскі шум не даходзіў сюды, ён не перашкаджаў лавіць ап'яняючы водыр вясны, думаць аб сваім жыцці. Была найпрыгажэйшая пара года—вясна. Яркія прамені сонца лагодна лашчылі твар Віктару. З рэчкі несліся вясёлыя і прыгожыя пераклікі птушак, чуліся надакучлівыя кваканні лягушак. Віктар лавіў прыемныя пахі вясны, песні птушак, яны бадзёрылі цела, але на сэрцы было нялёгка. Чорныя і страшныя думкі бралі сваё. «Надумаці толькі—у 10 год застацца без зроку. Што рабіць?... Усе шляхі ў далейшае жыццё адрэзаны. Запаветная мара—стаць гісторыкам—можа не збыцца...»

У яго памяці прамільгнулі падзеі апошніх дзён, гады яго жыцця.

...1945 год. Толькі што совецкія войскі вызвалілі тэрыторыю ад гітлераўскіх захопнікаў. На лясах, палях, дарогах ляжаць горы рознай трафейнай зброі: тут і вінтоўкі, і гарматы, і снарады, і міны, і круглыя рэпаныя гранаты-лімонкі. Віктар і яго маці дапамагаюць совецкім воінам збіраць зброю. І вось аднойчы ён узяў у рукі міну, якая на яго меркаванню была незараджанай, і пацягнуў шнурок капсуля. Раздалося лёгкае шыпенне, а потым страшэнны ўзрыў. Добра, што блізка быў калодзеж і Віктар своечасова кінуў туды неразарваўшуюся яшчэ міну, а то, бадай, зусім-бы загінуў. Хваляй ад разрыву Віктара збіла з ног. Непрытомнага, акрываўленага яго завезлі ў вайсковы шпіталь, але выратаваць зрок не ўдалося...

Восенню гэтага-ж года Віктар Манько пайшоў у першы клас школы сляпых. Шэсць год правучыўся ён там, але сёмы клас распаўся, і вось ён адзін сядзіць у парку і думае. «Самае дарагое і неабходнае—зрок—згублен. Без яго жыць вельмі цяжка: не можаш сам нікуды прайсці без праваднікa, не можаш пачытаць газету, убачыць акаляючае...»

Але не раз Віктар успамінаў Нікалая Астроўскага, які быў яшчэ ў больш цяжкім становішчы. «Ён-жа змог працягваць барацьбу, змог знайсці сваё месца ў жыцці, зрабіць больш, чым некаторыя са зрокам»,—заўсёды рашаў Віктар. Дык чаму і—комсамолец, малады чалавек сваёй Айчыны, не даб'юся свайго? Няхай гэта будзе цяжка, але я павінен дабіцца здзяйснення сваёй мары, я павінен стаць сапраўдным гісторыкам—цвёрда рашыў Віктар і пачаў ажыццяўленне сваёй мары.

У 1951 годзе жыхары раённага цэнтра Хойнікі сталі прыкмячаць сярэдняга ўзросту сляпога хлопца, які з кніжкамі і сшыткамі пад мышкай, трымаючы ў руках палачку, подруч з якім-небудзь вучнем або сам, намацваючы палачкай тратуар, кожную раніцу ішоў у Хойніцкую беларускую сярэднюю школу. Хутка многія жыхары сталі ведаць, што гэта Віктар Манько—сын начальніка раённага аддзялення міліцыі. Цвёрдае жаданне закончыць дзесяцігодку адолела яго.

Цяжкасці, якія сустракаліся ў сярэдняй школе, не спалохалі Віктара. Разам з лепшымі сваімі сябрамі Яўгенам Сапуном, Георгам Камком і выхаванцамі Хойніцкага спецдзетдома ён стаў авалодваць асновамі навук. У яго цяжкай і ўпорнай рабоце многа дапамаглі і другія комсамольцы школы.

...Была раніца таго прыгожага летняга дня, які запамінаецца звычайна на ўсё жыццё. Да Віктара куляй уляцеў у хату яго сябра—Яўген Сапун.

— Віктар, табе зацверджаны залаты медаль!—выпаліў ён.

Перамога! Вялікая і першая перамога. Так ён здолеў перамагчы свой фізічны недахоп і атрымаць вышэйшую ўзнагароду за сканчэнне сярэдняй школы — залаты медаль.

— Ну, а цяпер куды ты жадаеш ехаць працягваць вучобу?—запытаў у Віктара бацька.

— Універсітэт, толькі універсітэт — месца маёй далейшай вучобы,—цвёрда сказаў Віктар.

— Можа цяжка табе будзе там жыць, ты-ж адзін, чужы для ўсіх,—ціха вымавіла маці.

— Зжывемся як-небудзь; студэнты— людзі добрыя,—такім быў адказ на словы маці.

Хутка пасля гэтай размовы Віктар ужо пад'язджаў да Мінска, да горада, аб якім шмат думаў, марыў.

Пасля гутаркі з рэктарам універсітэта Віктар быў вясёлы, жартаўлівы. Так, як ён уяўляў дома, адбылося на самай справе. Яго залічылі студэнтам першага курса гістарычнага факультэта.

Студэнцкая сям'я—бадзёрая, жыццерадасная, дружная прыняла Віктара ў свой калектыў.

Віктар Манько пасяліўся ў кватэры № 5 у інтэрнаце універсітэта па вуліцы Няміга разам са студэнтамі свайго факультэта. З першых дзён ён актыўна ўключыўся ў работу. Па ініцыятыве комсамольскай арганізацыі факультэта на дапамогу Віктару прыйшлі студэнты і студэнткі. Цяпер, праходзячы міма пакоя № 5, можна чуць, як разам з Віктарам займаюцца студэнты. Яны чытаюць яму канспекты, патрэбную літаратуру.

— Вучыцца буду толькі на выдатна— цвёрда гаворыць Віктар.

Яго словам можна верыць.

Віктар Манько стане сапраўдным гісторыкам. Парукай гэтаму—яго ўпартасць, настойлівасць і жаданне.

Барыс САЧАНКА.
студэнт I курса філалагічнага факультэта.

Арганізавана пачаць навучальны год у сістэме партыйнай асветы

Наша партыя на працягу усёй сваёй гісторыі надавала і надае выключнае значэнне марксісцка-ленінскай падрыхтоўцы кадраў.

У мінулым годзе партыйная арганізацыя універсітэта дасягнула пэўных поспехаў у павышэнні ідэйна-тэарэтычнага узроўню кадраў.

Сетка партыйнай асветы складалася з трох семінараў па філасофіі, двух семінараў па палітычнай эканоміі, створаных у дапамогу самастойна вывучаючым марксісцка-ленінскую тэорыю. Акрамя гэтага працаваў гурток па вывучэнню асобных твораў класікаў марксізма-ленінізма і два гуртка па вывучэнню гісторыі КПСС. У дапамогу самастойна вывучаючым марксізм-ленінізм праводзіліся таксама кансультацыі.

Трэба адзначыць, што усе семінары і гурткі праводзілі сваю работу рэгулярна і на дастатковым ідэйна-палітычным узроўні. Асабліва заслугоўвае станоўчай ацэнкі філасофскі семінар для прафесарска-выкладчыцкага саставу прыродазнаўча-навуковых факультэтаў, якім кіраваў дацэнт В. І. Сцяпанаў. На занятках гэтага семінара, які працуе ўжо некалькі год, ставіліся на абмеркаванне актуальныя праблемы марксісцка-ленінскай філасофіі, якія маюць непасрэдную сувязь з прыродазнаўчымі навукамі. Удзельнікі семінара, у сваёй большасці высокакваліфікаваныя работнікі, праяўлялі жывую цікавасць да работы семінара.

Добра працаваў і філасофскі семінар на філалагічным факультэце пад кіраўніцтвам дацэнта Г. А. Левіна.

Побач са станоўчымі бакамі ў рабоце сеткі партыйнай асветы мелі месца і істотныя недахопы. Перш за ўсё, не усе семінары своечасова прыступілі да работы і не усе выкладчыкі, якія пажадалі ў іх удзельнічаць, акуратна наведвалі заняткі, а таксама прымалі актыўны ўдзел у іх рабоце (тт. Гаравец, Варонін, Дорскі, Ерэсь і інш.). Пры камплектаванні гуртка па вывучэнню гісторыі КПСС для работнікаў адміністратыўна-гаспадарчай часткі недастаткова быў улічан агульнаадукацыйны і палітычны ўзровень падрыхтоўкі, у выніку чаго склад удзельнікаў гэтага гуртка аказаўся неаднародным. Пярвічныя партыйныя арганізацыі універсітэта слаба кантралявалі работу комуністаў па вывучэнню марксісцка-ленінскай тэорыі.

У бягучым навучальным годзе нам неабходна пазбегнуць гэтых недахопаў. Завяршаючы падрыхтоўку да пачатку заняткаў у сетцы партыйнай асветы, трэба прадастаўляць комуністам, як і ў мінулым годзе, поўную магчымасць выбару любых форм і метадаў вывучэння марксісцка-ленінскай тэорыі, праводзіць камплектаванне сеткі партыйнай асветы на аснове строгага захавання прынцыпа добраахвотнасці, улічваючы пры гэтым узровень падрыхтоўкі кожнага комуніста.

На падагульняючых занятках, праведзеных у канцы мінулага года, усе удзельнікі выказаліся за захаванне гэтай формы аказання дапамогі вывучаючым марксісцка-ленінскую тэорыю. Таму неабходна заставіць яе, як апраўдаўшую сябе і ў бягучым навучальным годзе.

Пярвічным партыйным арганізацыям у гэтым навучальным годзе неабходна ўдзяляць значна больш увагі кантролю за работай комуністаў над вывучэннем марксісцка-ленінскай тэорыі, так як без гэтага немагчыма кіраўніцтва партыйнай асветай. Трэба мець на ўвазе, што прынцып добраахвотнасці не мае нічога агульнага з неўмяшаннем партыйных арганізацый у справу павышэння ідэйна-тэарэтычнага узроўню комуністаў.

Зразумела, што кантроль за работай комуністаў над павышэннем свайго ідэйна-палітычнага узроўню не павінен быць зваротам да аджыўшых метадаў, калі комуністы выклікаліся ў партбюро для шкалярскага апытання, у абавязковым парадку замацоўваліся за кансультантамі і г. д. Паслядоўнае правядзенне прынцыпа добраахвотнасці патрабуе ад пярвічных партыйных арганізацый не паслаблення, а ўзмацнення кіраўніцтва партыйнай асветай. Важнейшымі формамі аказання дапамогі самастойна вывучаючым марксісцка-ленінскую тэорыю павінны быць лекцыі, кансультацыі, тэарэтычныя канферэнцыі, субяседванні і г. д. Неабходна кантраляваць ход вучобы ў сетцы партыйнай асветы, заўсёды памятуючы, што самае галоўнае ў марксісцка-ленінскай вучобе— гэта яе ідэйна-палітычны узровень.

Трэба арганізаваць гурткі бягучай палітыкі для тых таварышаў, якія па тых або іншых прычынах не маюць магчымасці рэгулярна знаёміцца з публікаванымі ў друку матэрыяламі і жадаюць пры дапамозе прапагандыстаў атрымліваць неабходныя растлумачэнні.

Да пачатку заняткаў у сетцы партыйнай асветы засталося вельмі мала часу. Гэты час неабходна выкарыстаць для таго, каб належным чынам падрыхтавацца і пачаць заняткі 26 верасня гэтага года.

Т. БАЗЫЛЕЎ,
член партбюро універсітэта.

Цесна ўвязваць навуку з вытворчасцю

Ліпеньскі Пленум ЦК КПСС паставіў перад работнікамі навукі і вытворчасці велічныя задачы, накіраваныя на далейшы навуковы і тэхнічны прагрэс у нашай краіне. Рашэнні Пленума павінны стаць праграмай дзейнасці партыйных арганізацый ВНУ і навуковых устаноў. І не выпадкова таму яны былі ў цэнтры ўвагі справаздачна-выбарчага сходу партыйнай арганізацыі хімічнага факультэта.

Дакладчык, сакратар партарганізацыі т. Паўлючэнка, і выступаючыя ў спрэчках правільна ўказвалі на тое, што пытанням падрыхтоўкі высокакваліфікаваных кадраў спецыялістаў і ўстанаўлення больш цеснай сувязі навукі з вытворчасцю павінна быць падначалена ўся навукова-даследчая і вучэбна-выхаваўчая работа на факультэце. Трэба адзначыць, што партыйная арганізацыя хімфака ў гэтым дабілася пэўных поспехаў. Цесны кантакт з работай кафедр, пастаянны кантроль за іх дзейнасцю, а таксама і за работай асобных навуковых супрацоўнікаў, асаблівая ўвага да іх патрэб прынеслі добрыя вынікі. Дастаткова сказаць, што сіламі 17 навуковых супрацоўнікаў факультэта з агульнай колькасці 19 чалавек у мінулым годзе напісана звыш 30 навуковых работ: многія з іх, прысвечаныя важным тэарэтычным даследаванням, апублікаваны ў часопісах АН СССР. Звыш 30 работ падрыхтавана і здана ў друк. Член КПСС, прафесар т. Ермоленка апублікаваў манаграфію на тэму: «Хроматаграфічны аналіз і яго далейшае развіццё». Навуковыя супрацоўнікі факультэта прынялі актыўны ўдзел у рабоце Усесаюзнай канферэнцыі па фізіка-хімічнаму аналізу, многія з іх выступалі з дакладамі па важных тэарэтычных пытаннях.

Станоўчым у рабоце партыйнай арганізацыі з'яўляецца тое, што яна ў цэнтры сваёй увагі ставіла сувязь навукі з вытворчасцю. Невыпадкова таму некаторыя навуковыя работы супрацоўнікаў факультэта атрымалі практычнае выкарыстанне на прамысловых прадпрыемствах горада Мінска. Так, напрыклад, на трактарным і аўтамабільным заводах паспяхова выкарыстоўваецца прапанаваны кафедрай метад для паверхневага серанасычэння сталі і чыгуну. Гэта значна паляпшае якасць стальных і чыгунных вырабаў і патаняе працэс іх вырабу. Даказана (тэарэтычна і практычна) магчымасць выкарыстання беларускіх глін для ачысткі мінеральных маслаў. Факультэт трымае пастаянную навукова-тэхнічную сувязь таксама і з заводам па вырабу медыцынскіх прэпаратаў.

Аднак, побач з гэтым, як адзначыў дакладчык і выступаючыя ў спрэчках, у рабоце партыйнай арганізацыі ёсць і рад істотных недахопаў. Сур'ёзнага папроку заслугоўвае партыйнае бюро ў справе арганізацыі навукова-даследчых работ. Справа ў тым, што да сучаснага моманту навуковыя супрацоўнікі кафедр праводзяць даследаванні незалежна адзін ад аднаго, у розных напрамках; часта работа іх не накіравана на вырашэнне важных народнагаспадарчых праблем. Істотным недахопам з'яўляецца і тое, як прызнаў т. Паўлючэнка, што на працягу некалькіх год у тэматычным плане адсутнічаюць тэмы па аналітычнай хіміі. Нельга лічыць нармальным і той факт, што ў плане адсутнічаюць тэмы па выкарыстанню рэсурсаў сыравіны БССР. Выступаючыя ў спрэчках тт. Баркан і Ермоленка зрабілі справядлівы папрок у адрас партыйнага бюро, якое не дабілася таго, каб усе кафедры ажыццяўлялі сувязь з вытворчасцю; праводзілі мэтанакіраваную навуковую работу. З справаздачнага даклада бачна, што партбюро ўзнімала пытанні аб пастаноўцы навукова-даследчай работы на факультэце, прымала нават нядрэнныя рашэнні, аднак выправіць гэтага становішча яно не змагло.

Усе выступаючыя ў спрэчках указвалі, што адной з сур'ёзных памех у пастаноўцы навукова-даследчага і вучэбнага працэсу з'яўляецца адсутнасць сучаснага лабараторнага абсталявання, недахоп лабараторый.

Сур'ёзным участкам работы партыйнай арганізацыі хімфака павінен з'явіцца кантроль за падрыхтоўкай навуковых кадраў. Трэба ўлічыць, што наш універсітэт з'яўляецца адзінай навуковай установай у Беларусі, дзе атрымліваюць падрыхтоўку выкладчыкі хіміі для ўсіх ВНУ рэспублікі. Нажаль, гэты ўчастак работы аказаўся найбольш слабым звяном у рабоце партыйнага бюро, хаця факультэт і мае дастаткова кваліфікаваных сіл. Нельга, аднак, сказаць, што партыйнае бюро не займалася гэтым пытаннем. Наадварот, работа аспірантаў была прадметам абмеркавання як на партбюро, так і на партыйных сходах. Аднак партбюро не змагло ажыццявіць свае рашэнні: адсутнічаў кантроль і праверка рашэнняў— выпрабаваны сродак партыйнага кіраўніцтва. У выніку з чатырох аспірантаў, якія павінны былі абараняць у гэтым годзе дысертацыі, двое выключаны з аспірантуры, і толькі адзін чалавек абараніў дысертацыю.

Справаздачна-выбарчы сход партарганізацыі хімічнага факультэта прайшоў на высокім ідэйным узроўні, пры вялікай актыўнасці комуністаў. Дзелавая, здаровая крытыка ўскрыла сур'ёзныя недахопы ў рабоце партыйнага бюро і падказала шляхі іх ліквідацыі. У прынятым рашэнні партыйны сход патрабаваў ад партыйнага бюро накіраваць усю вучэбна-выхаваўчую і масава-палітычную работу на падрыхтоўку высокакваліфікаваных спецыялістаў, на ўсямернае паляпшэнне навукова-даследчай работы і ўстанаўленне цеснай сувязі кафедр з вытворчасцю. Выбран новы склад партыйнага бюро. Сакратаром партбюро выбран т. Паўлючэнка.

С. ПАЎЛАЎ.

Вечары, сустрэчы, дыспуты... ці будуць яны?

Ва ўсіх раёнах нашай рэспублікі можна сустрэць выпускнікоў БДУ імя В. І. Леніна. Штогод большая частка выпускнікоў універсітэта едзе працаваць у сельскую мясцовасць. І тут маладому спецыялісту, яшчэ ўчарашняму студэнту, даводзіцца сутыкацца з рознымі бакамі жыцця. Дапамагчы арганізаваць мастацкую самадзейнасць, прачытаць цікавую лекцыю, адказаць на шматлікія пытанні на вечары «Пытанняў і адказаў», перадаць змест таго ці іншага музыкальнага твора, расказаць аб дасягненнях сучаснай навукі і тэхнікі—вось далёка не поўны пералік тых спраў, якія прыдзецца вырашаць маладому спецыялісту. Таму універсітэт заклікан рыхтаваць не толькі спецыялістаў па той ці іншай галіне ведаў, а выпускаць са сваіх сцен ўсебакова адукаваных, культурных людзей.

Ва універсітэце штогод праводзіцца нямала мерапрыемстваў, прысвечаных гэтай мэце. Чытаюцца цікавыя лекцыі, праводзяцца экскурсіі ў музеі, на прадпрыемствы, арганізуюцца сустрэчы з дзеячамі навукі і культуры нашай рэспублікі і шмат чаго іншага. Аб гэтым можна гаварыць многа. Але ў першую чаргу неабходна спыніцца на недахопах нашай агульнаадукацыйнай і выхаваўчай работы.

На працягу некалькіх апошніх год ва універсітэце адбываліся лекцыі-канцэрты. Студэнты набывалі абанементы і ўвесь год, раз у тыдзень слухалі цікавыя лекцыі па гісторыі музыкі, аб творчасці рускіх і замежных кампазітараў. Лекцыі заўсёды суправаджаліся выступленнямі сімфанічнага аркестра, салістаў філармоніі і опернага тэатра. З вялікім задавальненнем наведвалі студэнты гэтыя лекцыі. І вось тады, калі да канца заставалася правесці некалькі лекцый-канцэртаў, лекторый спыніў сваю работу. Так і да гэтага часу, больш поўгода студэнты не праслухалі ніводнай лекцыі аб музыцы. Вядома, пры арганізацыі такіх канцэртаў сустракаюцца цяжкасці, але гэта не апраўдвае адсутнасці канцэртаў. Такія лекцыі-канцэрты арганізоўваць можна і трэба. Студэнты чакаюць іх.

Нядрэнна было-б, каб на факультэтах і нават на курсах праводзіліся тэматычныя вечары, прысвечаныя творчасці таго ці іншага кампазітара або спевака. У мінулым годзе, напрыклад, на аддзяленні журналістыкі быў праведзен цікавы вечар «Вядомы негрыцянскі спявак Поль Робсан». Тэматычны вечар з удзелам студэнтаў кансерваторыі быў праведзен на аддзяленні мовы і літаратуры філфака. Але такіх прыкладаў вельмі мала. Пажадана, каб адказныя за культмасавы сектар комсамольскіх бюро факультэтаў і курсаў разам з выкладчыкамі праяўлялі больш ініцыятывы ў арганізацыі падобных вечароў.

Ва універсітэце часта адбываюцца сустрэчы з пісьменнікамі і паэтамі рэспублікі. Адбываюцца яны і ў агульнауніверсітэцкім маштабе і на факультэтах. Сустрэчы гэтыя вельмі цікавыя і карысныя. Але мала падобных сустрэч праводзіцца з перадавікамі вытворчасці, з рацыяналізатарамі і наватарамі мінскіх заводаў і фабрык. Чаму-б не арганізаваць сустрэчы з наватарамі аўтазавода або Беларускай чыгункі, тонкасуконнага камбіната або радыёзавода? Чаму-б не запрасіць да сябе знатных будаўнікоў Мінска? У выніку такіх сустрэч студэнты маглі-б бліжэй пазнаёміцца з дасягненнямі нашай тэхнікі, з укараненнем перадавых метадаў працы ў вытворчасць. Усё гэта спатрэбіцца ў будучым.

Мала ў нас яшчэ праводзіцца культпаходаў, экскурсій, дыспутаў. У мінулым годзе праведзена толькі два агульнауніверсітэцкія дыспуты па апавяданню І. Эрэнбурга «Адліга» і па раману В. Кочэтава «Маладосць з намі». Дыспут па апошняму раману праходзіў вельмі нецікава. А на некаторых факультэтах было праведзена па аднаму дыспуту за год. Факт гаворыць сам за сябе.

Вельмі мала дэманструецца ва універсітэце навукова-папулярных і дакументальных фільмаў. У мінулым годзе з дапамогай дацэнта Д. Е. Фактаровіча удалося дамовіцца, што студэнтам-філолагам будзе паказан рад фільмаў аб жыцці і дзейнасці рускіх і замежных пісьменнікаў. Былі нават вызначаны дні дэманстрацыі фільмаў. Але студэнты убачылі толькі два фільмы—аб Маякоўскім і аб Юліусе Фучыку. А якую-б дапамогу аказала ім у вывучэнні літаратуры такое мерапрыемства!

Цікавую сустрэчу з работнікамі студыі «Беларусьфільм» наладзілі студэнты аддзялення журналістыкі. На сустрэчу прыйшлі студэнты і другіх факультэтаў. Выступалі рэжысёры фільмаў «Новы Мінск», «У Белавежскай пушчы». Студэнты пачулі многа цікавага, выказалі свае думкі. Работнікі студыі запрашалі студэнтаў да сябе ў кіностудыю. Але, як кажуць, пагаварылі і разышліся. Ні на факультэце, ні наогул ва універсітэце з увагай не аднесліся да гэтай прапановы. На тым справа і засталася.

Ні на адным факультэце ў нас няма гурткоў танцаў. А як ні кажы, культурны чалавек павінен умець танцаваць.

Такіх прыкладаў можна прывесці многа. Усе яны гавораць аб тым, што ў нашай рабоце ёсць яшчэ шмат недахопаў. Вядома, нельга спадзявацца, што недахопы знікнуць самі па сабе. Комсамольскія важакі, радавыя комсамольцы павінны быць застрэльшчыкамі, ініцыятарамі розных мерапрыемстваў. Ва універсітэце трэба выкарыстаць усе магчымасці (а іх у нас многа), каб папоўніць свае веды не толькі ў галіне выбранай спецыяльнасці, а каб стаць усебакова адукаваным спецыялістам.

Вялікая і пачэсная роля совецкай інтэлігенцыі ў культурным будаўніцтве краіны. У наш час культура і вытворчасць непадзельны. Таму трэба рабіць усё магчымае, каб нашы выпускнікі, працаўнікі культурнага фронта, былі ўсебакова адукаванымі людзьмі.

М. ВАРЧЭНЯ.

У ІНТЭРНАЦЕ БУДЗЕ ПАРАДАК

Чулыя адносіны ўстанавіліся паміж студэнтамі-першакурснікамі ў інтэрнаце па вуліцы Няміга. З першых крокаў свайго студэнцкага жыцця юнакі і дзяўчаты ўзяліся за ўмацаванне культуры і дысцыпліны ў інтэрнаце.

Нядаўна адбыўся сход стараст, на якім студэнты абмеркавалі пытанні быту студэнтаў, паводзін у інтэрнаце і зрабілі свае заўвагі, а таксама выбралі камітэт інтэрната. Апрача таго, студэнты абавязаліся выпускаць насценгазету і выбралі санітарную камісію па праверцы чыстаты і парадку ў пакоях.

Калі першкурснікі і надалей будуць прадаўжаць пачатую справу, то іх студэнцкае быццё будзе культурным і добраўпарадкаваным.

П. КАЗАЧОНАК.

БІЯЛАГІЧНЫЯ ПРАБЛЕМЫ НА ПЕРШАЙ МІЖНАРОДНАЙ КАНФЕРЭНЦЫІ ПА МІРНАМУ ВЫКАРЫСТАННЮ АТАМНАЙ ЭНЕРГІІ

(Заметкі ўдзельніка)

Ужо з самага пачатку ўзнікнення Савецкай дзяржавы савецкі народ пад кіраўніцтвам Камуністычнай партыі імкнуўся ўстанавіць міжнароднае супрацоўніцтва не гледзячы на розныя расы, мовы і нацыянальнасці. Прамым вынікам гэтых намаганняў, падтрыманых працоўнымі людзьмі ўсіх краін, і з'явілася скліканне ў Жэневе сусветнай канферэнцыі па выкарыстанню атамнай энергіі ў мірных мэтах.

На канферэнцыі вучоныя 73-х краін са шчырасцю, у атмасферы дружбы і давер'я дзяліліся сваімі дасягненнямі, а таксама планамі даследавання аб выкарыстанні самага выдатнага дасягнення XX века ў прамысловых, сельскагаспадарчых і іншых мэтах. Многа ўвагі было ўдзелена выкарыстанню радыеізатопаў і цяжкіх ізатопаў як зброі навуковага даследавання. У сувязі з тым, што гэтыя пытанні ў значнай меры знайшлі адлюстраванне не толькі ў цэнтральным, але і ў беларускім друку ў артыкулах нашых дэлегатаў, я закрану толькі больш блізкія мне пытанні біялогіі.

Работа канферэнцыі пачалася 8 жніўня шэрагам агульных сходаў, на якіх абмяркоўваліся пераважна агульныя праблемы, а з 11 жніўня пачаліся секцыйныя спецыяльныя пасяджэнні. Савецкі Саюз, як і ў іншых галінах выкарыстання атамнай энергіі, па агульнаму прызнанню дасягнуў выдатных поспехаў.

З выключнай увагай быў праслухан даклад акадэміка Курсанава аб выкарыстанні ў СССР радыеізатопаў для даследавання фізіялагічных працэсаў у жывёл і раслін. Ужываючы актыўны вуглярод, радыёфосфар і цяжкі азот, савецкія вучоныя далі амаль поўную карціну пераўтварэння рэчыва ў жывым арганізме, а гэта дазволіла па-новаму паставіць пытанне аб прыгатаванні ўгнаенняў і іх выкарыстанні.

У галіне фотасінтэза вялікую цікавасць мелі даклады загадчыка лабараторыі фізіялогіі раслін інстытута імя Тіміразева прафесара Нічыпаровіча. Гэты даклад разам з дакладам амерыканскага вучонага Кальвіна і яго супрацоўнікаў дазволіў атрымаць поўнае ўяўленне аб тым, як зялёная расліна будуе на святле з вуглякіслаты і вады, а таксама мінеральных рэчываў самыя складаныя арганічныя рэчывы—вугляводы, бялкі і тлушчы.

Прэзідэнт Украінскай акадэміі навук А. В. Паладзін у сваім дакладзе, які выклікаў ажыўленыя спрэчкі, далажыў аб дасягненнях украінскіх вучоных па выкарыстанню радыеізатопаў да вывучэння нервовай дзейнасці.

Прафесарам Арэховічам быў зроблен вельмі цікавы даклад аб выкарыстанні радыеізатопаў да пытання аб асобных амінакіслотах у будове бялка.

Вельмі зацікавілі замежных вучоных даклады члена-карэспандэнта Акадэміі навук СССР Сісакяна аб дзеянні радыеактыўных выпраменьванняў на абмен рэчываў у арганізме і прафесара Мейселя аб змяненнях у будове мікраарганізмаў пад уздзеяннем абпраменьвання.

З дакладаў замежных вучоных значную цікавасць прадстаўляў даклад прафесара Кундца, які прасачыў прасоўванне спажыўных рэчываў па дрывесных тканках з выключна вялікай хуткасцю, што перамяшчаюцца не толькі па тканках аднаго і таго-ж дрэва, але і пераходзяць з аднаго дрэва ў другое па каранявых сістэмах і цесна пераплятаюцца адзін з другім.

Не меншую цікавасць прадстаўляў і даклад прафесара Лідзі аб выкарыстанні вывучэння радыеактыўнасці вугляроду ў рэштках раслін і жывёл для вызначэння іх узросту. Даклады савецкіх вучоных аб выкарыстанні мечаных атамаў у сельскай гаспадарцы паказалі выключна вялікія поспехі Савецкага Саюза як у тэорыі харчавання раслін, так і ў распрацоўцы агратэхнічных мерапрыемстваў на аснове выкарыстання P^{32}, так і іншых мечаных атамаў.

Прадстаўнікі беларускай дэлегацыі зрабілі на канферэнцыі два даклады. Акадэмік О. К. Кедраў-Зіхман далажыў аб сваіх работах па выкарыстанню кобальта^{60} для павышэння ўраджайнасці сельскагаспадарчых культур, а таксама для вывучэння руху кобальтавых салей па раслінах. Аўтарам гэтага артыкула сумесна з А. А. Шлыкам быў зроблен даклад аб выкарыстанні C^{14} у вывучэнні біясінтэза хларафіла. Намі была прапанавана тэорыя паслядоўных этапаў у ходзе сінтэза хларафіла, дзе паказана, што пачатковыя этапы сінтэза хларафіла маюць зыходным рэчывам працейшыя вугляводы.

Прафесар Т. Н. ГОДНЕЎ.

Азелянім свой гарадок

Добрую справу зрабілі днямі студэнты аддзялення журналістыкі па ініцыятыве камсамольскай арганізацыі. Яны выкапалі ямы для пасадкі зялёных дрэўцаў і газонаў каля інтэрната на Бабруйскай вуліцы.

У 10 гадзін раніцы прышлі ўсе студэнты першага курса на вызначанае месца. Хто з лапатай, а хто з кіркай у руках, студэнты дружна ўзяліся за працу. Хутка яны выкінулі зямлю, пракапалі стройныя траншэі для пасадкі зялёных кустарнікаў.

Асабліва вылучыліся ў працы студэнты І. Сіпакоў, Т. Еўтушэнка, Ю. Нікалаеў, В. Машкоў, С. Ефрэмава і іншыя. З вялікай стараннасцю працавалі яны. Больш двух гадзін кіпела дружная, вясёлая праца.

Першакурснікаў замянілі старшакурснікі—студэнты IV і V курсаў. За некалькі гадзін студэнты выкапалі добрыя траншэі для пасадкі кустарнікаў.

Універсітэцкі гарадок хутка будзе яшчэ больш прыгожым.

С. БАРЫСАЎ.

НЯХАЙ РАСТУЦЬ ТАЛЕНТЫ НАШЫХ ПАЭТАЎ!

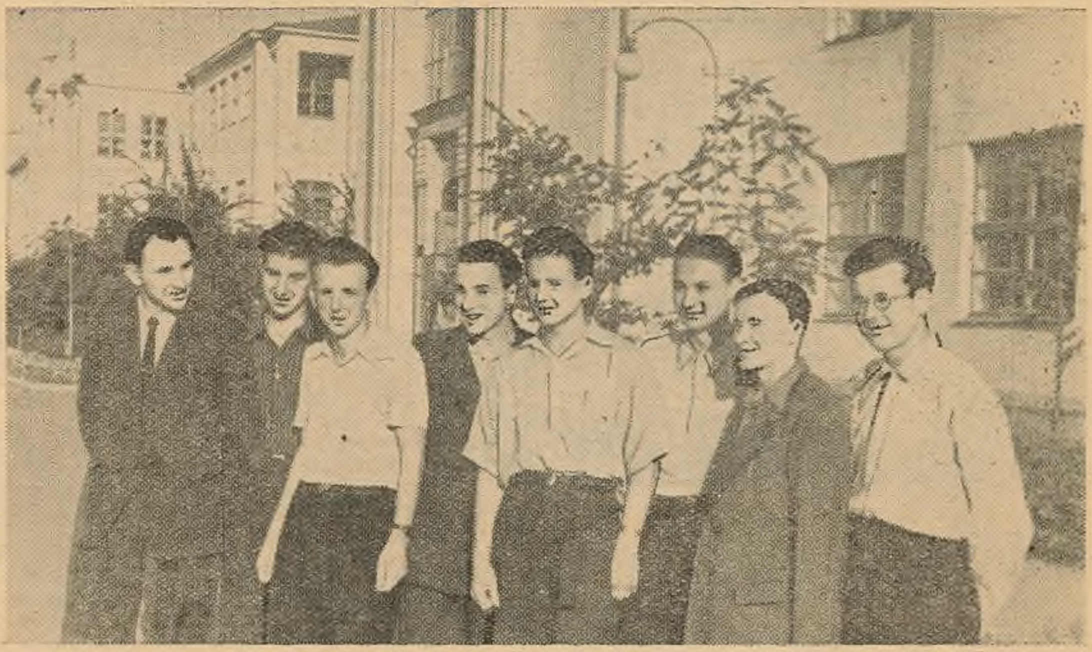

У Мінску праходзіць шостая рэспубліканская нарада маладых пісьменнікаў, скліканая Саюзам савецкіх пісьменнікаў БССР і ЦК ЛКСМБ. У рабоце нарады прымае ўдзел больш ста маладых паэтаў, празаікаў, драматургаў і крытыкаў, якія прыехалі ў сталіцу з усіх канцоў рэспублікі. Удзельнікі нарады заслухалі рад дакладаў і лекцый, якія прачыталі лепшыя пісьменнікі і крытыкі Беларусі.

Зараз пачалі працаваць творчыя секцыі. У секцыях прозы (кіраўнік Я. Брыль), паэзіі (кіраўнік П. Глебка), драматургіі (кіраўнік К. Губарэвіч) і крытыкі (кіраўнік Я. Казека) дэтальна разбіраюцца творы маладых аўтараў.

Маладыя літаратары сустрэліся з дзеячамі мастацтва, знаёмяцца з выдатнымі месцамі беларускай сталіцы.

Ніжэй мы змяшчаем матэрыялы, вершы і выступленні маладых паэтаў—выхаванцаў універсітэта.

НА ЗДЫМКУ: Група студэнтаў універсітэта, якія прымаюць удзел у нарадзе.

Фото Ф. Бачылы.

УЗНАГАРОДЫ

Не так даўно глядзеў шчасліва ён
На баявыя бацькавы медалі—
Іх зіхаценне дзіўнае і звон
Яму спакою проста не давалі.
Медалі хлопчык прымяраў не раз.
І як ён славай бацькі ганарыўся!
Як погляд у малога ў гэты час
Заманліваю мараю іскрыўся.
Ішлі гады. Ля тых узнагарод
Заззяў і ордэн за ўраджай багаты.
Прайшлі гады, і наступіў чарод—
Прыходзіць сын узрушаны дахаты.
Смяецца.
І праз некалькі хвілін
Пра ўсё даведаліся бацька з маці:
—Ну, малайчына сын, яшчэ адзін
Медаль прыбавіўся ў нашай хаце.
Разгорнуты прад імі атэстат.
— Адны пяцёркі... Залаты, вядома,—
Прамовіў бацька, і за сына рад
За лёс яго,
за славу свайго дома.

На сына неяк паглядзеў інакш:
Не школьнік, не хлапчук белагаловы
Прышоў дамоў сягоння, а юнак,
Удумлівы, семнаццацігадовы.
Віншуе бацька горача яго,
Нібы дарослага ў такім выпадку:
— Так дойдзеш і да ордэна майго,
Медаль, сынок,—нядрэнна для пачатку.

А. ВЯРЦІНСКІ,

ПА ДАРОЗЕ ПЫШНАЙ, ШУМНАЙ...

Па дарозе пышнай, шумнай
Недалёка ад сяла,
Адзінокай прыгажуняй
Груша стройная ўзрасла.
Той дарогай у Зарэчча
Міма грушы маладой
Я не раз хадзіў на стрэчу
К мілай, слаўнай, залатой.
Я хадзіў і параўноўваў
Іх зайздросную красу.
...Ветрам, ноччу перуновай,
Адвіхнула ў грушы сук.

Сук зялёны не жадае
Марна згінуць без пары,
Ды з жыццём яго злучае
Толькі стужачка кары.
І яшчэ не ўспела груша
Гора выплакаць слязьмі,—
Па галіне хтось бяздушны
Пераехаў калясьмі,
Утаптаў у жвір вільготны
Дробны ліст, пахучы цвет...
Са спаткання шлях
зваротны
Вёў мяне амаль услед.

Прыпыніўся каля дрэўца,
Паглядзеў і гавару:
«Пацярпі крыху; здасцца,
Я прышоў яшчэ ўпару.
Так, ты будзеш зноў
прыгожай!
Страшны боль твой я
уйму.
Мне краса твая тут, можа,
Больш патрэбна, чым
каму».

Ніл ГІЛЕВІЧ.

СЯБРАМ

Прыязджайце, як сонца
Жытнёвы палетак вясною сагрэе—
І ён каласуе.
Прыязджайце, як вецер
Паўдзённым дыханнем калоссі абвеее—
І жыта красуе.

Прыязджайце, як маці-зямля
Малаком сваім ніву напоіць—
І колас цяжэе.
Прыязджайце ў калгас наш
Па жніўныя песні на полі—
Як ніва даспее.

Мік. АРОЧКА.

МАЕ ЎРАЖАННІ

15 верасня адкрылася VI рэспубліканская нарада маладых пісьменнікаў. На нараду з'ехалася больш ста пачынаючых літаратараў—паэтаў, празаікаў, крытыкаў. Сярод іх і рабочыя, і калгаснікі, і студэнты, і ваеннаслужачыя. Гэта яскрава сведчыць аб тым, што наша літаратура—справа самога народа, што з кожным годам расце яго культурны ўзровень.

У першыя дні ўдзельнікі нарады праслухалі даклады па тэорыі літаратуры, затым сустрэліся з намеснікам міністра культуры БССР Н. Садковічам, які расказаў аб асаблівасцях работы над сцэнарыем. Цікавымі і змястоўнымі былі гутаркі з кампазітарам Е. К. Цікоцкім і мастацкім кіраўніком дзяржаўнай харавой капэлы БССР Г. Р. Шырмай. Е. К. Цікоцкі пазнаёміў маладых пісьменнікаў з будовай оперы «Дзяўчына з Палесся». Г. Р. Шырма на яркіх прыкладах паказаў, як уплывае народная творчасць на творчасць пісьменнікаў і кампазітараў.

З 19 верасня нарада пачала працаваць па секцыях. Усяго працуе чатыры секцыі: паэзіі, прозы, драматургіі і крытыкі.

Абмеркаванне творчасці маладых адбываецца наступным чынам. Для разбору, напрыклад, вершаў маладога паэта вызначаюцца дакладчыкі з паэтаў старэйшага пакалення. Яны робяць усебаковы разгляд творчасці пачынаючага. Затым з крытычнымі заўвагамі, ацэнкамі, або супярэчнасцямі выступаюць усе жадаючыя пісьменнікі, як старэйшыя, так і маладыя.

Прыемна адзначыць, што ў нарадзе ўдзельнічаюць многія маладыя літаратары, студэнты і выпускнікі універсітэта. Некаторыя з іх прышлі на нараду са значнымі творчымі дасягненнямі. Вершы М. Арочкі, Г. Бураўкіна, В. Зуёнка, артыкулы А. Клышко і інш. усё часцей з'яўляюцца на старонках рэспубліканскіх газет і часопісаў. Творчасць М. Арочкі, К. Цвіркі і іншых будзе абмеркавана на нарадзе. А універсітэцкі паэт Н. Гілевіч нядаўна прыняты ў члены Саюза беларускіх пісьменнікаў.

А. ВЯРЦІНСКІ,
студэнт 5 курса аддзялення журналістыкі.

За любімай справай

Вецер, уварваўшыся праз адкрытую фортку, гуляе па сталах, хістае галінкі кветак на вокнах, крапае сівыя валасы Аляксея Фаміча, які сядзіць за сталом і праглядае свежыя газеты. Больш ў кабінеце асноў марксізма-ленінізма няма нікога... Так заўсёды бывае ў пачатку навучальнага года. Аляксей Фаміч незадаволен: ён ведае добра, з якой увагай і настойлівасцю студэнты будуць асаджваць кабінет перад экзаменамі. Праўда, і цяпер ужо павінны прыйсці займацца першакурснікі: яны заўсёды раней другіх курсаў садзяцца за кнігу. Няхай ідуць, у кабінеце ўсё гатова для іх. Спісы неабходнай літаратуры вісяць на стэндзе, пад шклом ляжыць неабходная для першых семінарскіх заняткаў літаратура, арганізавана багатая выстаўка кніг аб рэвалюцыі 1905 года.

Вось нехта стукае ў дзверы... Так і ёсць—першакурснік. Студэнт нясмела заходзіць і вітаецца:

— Добры дзень! Добры дзень! — вітае яго Аляксей Фаміч.

— Займацца? Добра! Вам літаратура патрэбна па першаму раздзелу Кароткага курса?... Так... Калі ласка,—і ён прапануе работы Маркса, Энгельса, Леніна.—А вось і спіс мастацкай літаратуры.

—А брашуры ёсць?—пытае першакурснік.

— Брашуры? Няма, малады чалавек...—і лабарант добрадушна ўсміхаецца.—Я-б вам не раіў іх чытаць... Ва універсітэце людзі павінны вучыцца разбірацца ў першакрыніцах. А так ніколі не навучыцеся...

І першакурснік бярэ томік Леніна і некалькі гадзін канспектуе . Паглядзіць на яго Аляксей Фаміч і ўсміхнецца сам сабе: «Будзе толк».

У кабінет уваходзіць студэнтка пятага курса. Яна толькі што даведалася аб тэме сваёй дыпломнай работы і просіць лабаранта дапамагчы падабраць неабходную літаратуру.

— Добра, — гаворыць А. Ф. Малчанаў. — Падбярэм.

Задаволіўшы просьбу студэнтаў, Аляксей Фаміч бярэ стопку кніг, якія нядаўна прыбылі, і паглыбляецца ў чытанне. Для яго залатое правіла—сачыць старанна за навінкамі літаратуры і ўсе новыя кнігі ведаць, можа каму-небудзь са студэнтаў што-небудзь і спатрэбіцца.

А. Ф. Малчанаў нарадзіўся і вырас у вёсцы. Ён равеснік першай рускай рэвалюцыі і шмат мог-бы расказаць аб падзеях далёкага мінулага, аб якіх моладзь даведваецца толькі з кніг. У вёсцы ён не мог марыць аб прафесіі: не той быў час. І вось у глухую арэнбургскую вёску прышоў 1917 год. Юны Аляксей, як і ўся моладзь таго часу Расіі, пайшоў у рэвалюцыю...

Працуючы сакратаром валаснога выканкома, райвыканкома, ён сустракаўся з рознымі людзьмі... Іменна тады і нарадзілася мара—стаць педагогам. Савецкая ўлада прадаставіла магчымасць ажыццявіць яму сваю мару.

З натхненнем Аляксей Фаміч працуе з 1933 па 1949 год дырэктарам школы ў Чкалаўскай вобласці, укладваючы ўсе свае сілы ў выхаванне маладога пакалення.

Стан здароўя не дазваляе далей працаваць у школе... І вось з 1950 года А. Ф. Малчанаў працуе лабарантам у нашым універсітэце.

— Вялікае задавальненне знаходжу я ў сваёй рабоце,—расказвае Аляксей Фаміч.—Ідуць да мяне студэнты першага, другога, пятага курсаў. Ім трэба выдаць кнігі, падабраць літаратуру, параіць... Ці гэта не педагагічная работа? Многа чытаю... Неабходна быць у курсе новых выданняў, каб студэнту аблегчыць падбор той або іншай літаратуры.

А вось у кабінет уваходзіць паважны мужчына. У ім цяжка пазнаць былога студэнта універсітэта. Ён ідзе да Аляксея Фаміча і моцна паціскае яго руку.

— Добры дзень, Аляксей Фаміч! Як ваша здароўе?

І надоўга завязваецца ажыўленая гутарка аб новых кнігах, артыкулах, міжнародных падзеях... Усё-ж так, як і тады... у студэнцкія гады...

Так, ёсць людзі, якія назаўсёды застаюцца ў памяці, нават калі іх сустрэнеш адзін раз, і ніколі ўжо не забываюцца, калі давядзецца з чалавекам пабыць разам, папрацаваць, не раз убачыць ласкавую ўсмешку, адчуць поціск рукі.

Многа выпускнікоў выйдзе са сцен універсітэта, але кожны з іх, калі яму давядзецца пабываць ва універсітэце, перш за ўсё зойдзе ў кабінет асноў марксізма-ленінізма і скажа высокароднае «Добры дзень!» Аляксею Фамічу.

Е. ЛЕОНЦЬЕЎ.

2500 ТАМОЎ КНІГ НА ЦАЛІНУ

У красавіку гэтага года па пачыну першакурснікаў у інстытуце праводзіцца збор кніг для пасылкі на цаліну. Студэнты, выкладчыкі, супрацоўнікі інстытута сабралі каля двух з палавінай тысяч кніг. Гэта творы рускіх і заходніх класікаў, савецкіх пісьменнікаў, многа грамадска-палітычнай літаратуры.

На працягу лета работнікі бібліятэкі інстытута апрацавалі кнігі, склалі каталаг. Кнігі прыдуць на цаліну поўнасцю ўжо гатовымі для выдачы чытачам.

«Сталинец»
Шматтыражная газета Маскоўскага інстытута інжынераў чыгуначнага транспарту імя І. В. Сталіна.

ЯК ЖЫВУЦЬ СТУДЭНТЫ НІГЕРЫІ

Я вучыўся не ў сябе на радзіме, не на сваёй роднай мове, не сярод свайго народа—я вучыўся ў чужой краіне. Мая радзіма—Нігерыя, дзе вышэйшых навучальных устаноў амаль няма.

Нігерыя—гэта вялікая краіна, самая вялікія з усіх калоній, што засталіся ў Англіі. Яе насельніцтва дасягае 32 мільёна чалавек, што перавышае лік насельніцтва Аўстраліі, Новай Зеландыі і Канады, разам узятых. Англія кіруе Нігерыяй вось ужо больш ста год.

Я вучыўся ў адной з лепшых школ краіны. У школе выкладалі амерыканскія місіянеры-баптысты. З дзіцячых год я вывучаў англійскую мову. Толькі на працягу першых пяці год выкладанне ў школе вялося на маёй роднай мове. Затым аж да апошняга года навучанне праводзілася толькі на англійскай мове. Лічылася сур'ёзным парушэннем правіл гаварыць у класе або на спартыўнай пляцоўцы на якой-небудзь іншай мове, акрамя англійскай. Так пачынаецца працэс перакройвання свядомасці дзіцяці Нігерыі і прыстасавання яго да чужой культуры.

Для паступлення на дзяржаўную службу (гэта адзіны шлях для выпускніка сярэдняй школы) неабходным дакументам з'яўляецца пасведчанне аб скончэнні Кембрыджскай школы або пасведчанне аб тым, што выпускнік вывучыў праграму Лонданскага універсітэта. Таму курс навучання даводзіцца дапаўняць тым, што праходзяць у Лондане або ў Кембрыджы.

Мне гаварылі, што прыгнечанне маёй краіны з'яўляецца хрысціянскай справай, неабходнай для таго, каб выратаваць «заблудныя душы» афрыканскага народа, вывесці яго з «варварства» і навучыць «цывілізацыі». Усёй гісторыі майго народа, яго пісьменнікаў, паэтаў, мастакоў як быццам-бы зусім не існавала. Мне давялося пакінуць родную краіну і ехаць вучыцца ў Англію.

Я вывучаў тэхналогію будаўніцтва і прышоў да вываду, што многае з гэтага курса для мяне не ўяўляе ніякай практычнай карысці. Так, напрыклад, складаны курс жыллёвага ацяплення, веданне якога для кожнага англійскага інжынера-будаўніка, безумоўна, зусім неабходна, абсалютна не мае ніякай практычнай каштоўнасці для чалавека, які мае намер працаваць у краіне з трапічным кліматам. Мае сябры сустрэліся з такімі-ж рэчамі—яны, у прыватнасці, вывучалі сістэму законаў, якія не маюць ніякіх адносін да жыцця Нігерыі. Веды, набытыя некаторымі маімі суайчыннікамі ў Англіі, аказаліся па звароту дадому зусім непрымянімымі, так як у Нігерыі няма заводаў, на якіх яны маглі-б спатрэбіцца.

Афрыка да гэтага часу з'яўляецца эканамічна неразвітай часткай свету. Яна мае патрэбу ў людзях з тэхнічнай адукацыяй, якія маглі-б рэалізаваць яе вялікія патэнцыяльныя магчымасці, каб зрабіць яе квітнеючай і эканамічна самастойнай, каб узняць жыццёвы ўзровень насельніцтва. Для гэтага, бясспрэчна, Афрыка павінна быць незалежнай.

Вы цяпер разумееце, чаму я не меў магчымасці вучыцца ў сваёй роднай краіне. Сістэма-ж навучання, якая існуе ў Нігерыі, адлюстроўвае сістэму кіравання нашай краінай. Вельмі многія студэнты, як і я, аддаюць сабе справаздачу ў тым, што на нас ляжыць вялікая адказнасць перад нашымі краінамі і нашымі народамі, калі мы хочам стварыць усе ўмовы для таго, каб нашы народы сталі свабоднымі і незалежнымі, каб у нас была такая сістэма адукацыі, якая давала-б магчымасць нашай моладзі пазнаваць праўду аб сваіх продках, аб сваёй гісторыі, аб сваёй культуры.

На студэнтах ляжыць вялікая адказнасць, і існуе многа шляхоў, па якіх яны могуць ісці.

Што, з майго пункту гледжання, заўсёды перашкаджала нашай рабоце, дык гэта адсутнічанне магчымасці для студэнтаў розных каланіяльных краін сустрэцца і абмеркаваць хвалюючыя іх пытанні, а таксама метады, якія маглі-б быць распрацаваны ў барацьбе за іх вырашэнне.

ІБРАГІМ КАНО

(Часопіс «Всемирные студенческие новости» № 6—7)

ПА РОДНЫХ МЯСЦІНАХ ВЯЛІКАГА ПАЭТА

У вячэрнія гадзіны, калі сонца садзіцца за гарызонт і яго развітальныя прамені асыпаюць пазалотай лісце клёнаў, высокі пірамідальны курган выглядае велічна, казачна...

З гэтага месца відаць Навагрудак і яго ваколіцы: у розных кірунках між палёў, сенажацей, бароў—бягуць дарогі; у зелені садоў тонуць вёскі, а потым далей нясе свае быстрыя воды несутрымны Нёман і дрэмле ахутаная сінявагай смугою Налібоцкая пушча.

Калісьці гэтыя цудоўныя далягляды вабілі да сябе ўважлівага хлопчыка, у будучым вялікага польскага паэта. Ён прыходзіў сюды, на Замкавую гару, у гай Міндоўга, каб слухаць цікавыя апавяданні слуг Блажэя і Гажэўская, песні сялянскіх дзяўчат. Ад іх паэт упершыню пазнаў хараство народнага слова, прыгажосць і глыбокую мудрасць лягенд і паданняў.

Прайшлі дзесяткі год з таго часу, як тут, у Навагрудку, жыў Адам Міцкевіч, а імя паэта яго земляці вымаўляюць з такім замілаваннем, быццам-бы ён і сёння сярод жывых, сярод нас...

У чэсць вялікага паэта насыпан гэты высокі курган. Ля яго падножжа растуць клёны, як быццам яны стаяць у ганаровай вахце.

У Навагрудку знаходзіцца многа месц, звязаных з яго жыццём і творчасцю. Калісьці ў цэнтры горада стаяў абсаджаны таполямі белы домік паэта. Вокны яго выходзілі на пляц «Веча». З роднага дому Міцкевіч, будучы падросткам, бачыў урачысты марш напалеонаўскіх войск, а крыху пазней рэшткі бітай арміі імператара.

На Слонімскай вуліцы, каля касцёла, стаяў двухпавярховы дом дамініканскай школы. Тут з 1807 па 1815 год вучыўся паэт. Гэты дом, а таксама і той, у якім ён жыў, былі знішчаны ў гады Вялікай Айчыннай вайны фашысцкай авіяцыяй. Чарцяжы, якія ўдалося зберагчы, дапамаглі аднавіць дом. У ім да 100-годдзя з дня смерці паэта, якое споўніцца ў лістападзе гэтага года, будзе зноў адкрыты мемарыяльны літаратурны музей.

Падрыхтоўка да адкрыцця пачалася даўно. Экспазіцыя музея пакажа восем тэм. Пры ўваходзе ў музей мармуровая дошка з высечанымі на ёй залатымі літарамі загада Навагрудскага павятовага рэвалюцыйнага камітэта ад 16 верасня 1920 года аб арганізацыі ў горадзе Навагрудку Дома-музея Адама Міцкевіча. Далей наведвальнікі пройдуць у пакой, дзе пазнаёмяцца з уводнай тэмай: яны ўбачаць вялікі партрэт Адама Міцкевіча работы 1895 года італьянскага мастака Пальміры, бронзавы макет помніка вялікаму паэту ў Парыжы работы вядомага французскага скульптара Эміля-Антоні Бардэлле, карту памятных месц, звязаную з жыццём і творчасцю паэта, і прачытаюць словы прагрэсіўных дзеячоў сусветнай культуры аб вялікім сыне польскага народа.

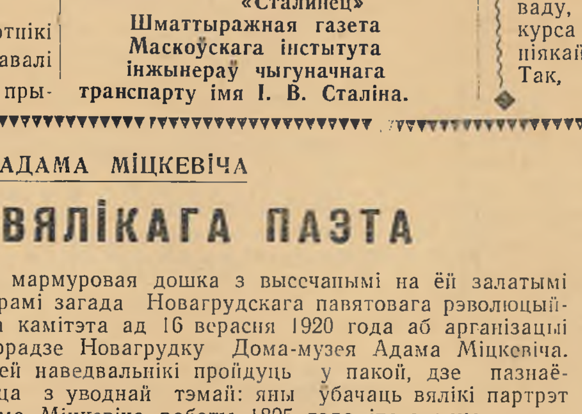

Другая і трэцяя тэмы пакажуць дзіцячыя, школьныя і студэнцкія гады Адама Міцкевіча. Дзве наступныя—пакажуць перыяд, у якім паэт працаваў над раннімі рамантычнымі творамі і прымаў удзел у тайных студэнцкіх навукова-асветніцкіх гуртках, дзе разам з літаратурнымі пытаннямі палымяна абмяркоўваліся і грамадска-палітычныя пытанні.

«Адам Міцкевіч у Расіі»,—так называецца шостая тэма. Экспанаты і дакументы пазнаёмяць экскурсантаў з мясцінамі, дзе пабываў паэт у Расіі, раскажуць аб яго сувязях з дзекабрыстамі, аб дружбе з геніяльным паэтам рускай зямлі Александрам Пушкіным. Наступная тэма—«Адам Міцкевіч у эміграцыі». Паэт назаўсёды пакінуў радзіму. Пачаліся гады цяжкіх выпрабаванняў. Але сэрцам ён назаўсёды быў у родных мясцінах.

Перыяд эміграцыі—цяжкія гады для паэта. Адам Міцкевіч з вялікім болем перажывае разгром польскага паўстання 1831 года, ён ганьбіць рэакцыю. «Постыдная вражда и война всегда нужны лишь деспотам нашим для удержания своего владычества»,—піша ён у 1832 годзе ў сваім «Закліку да рускіх». Паэт марыць аб тым часе, калі народы, аб'яднаўшыся, скінуць путы тыранаў.

У 1832—34 гадах Адам Міцкевіч напісаў паэму «Пан Тадэуш»—развітальную песню Навагрудчыне. Ён апісвае любімыя ўсім сэрцам родныя мясціны. Гэта: Чомброва, Сопліцава, Калдычава, Тугановічы, Варонча, Нясвіж, Карэлічы, Далматоўшчына, Негрымава, Задвея, Гарбатавічы, Зубкава і іншыя.

Куды-б ні накіраваўся наведвальнік Навагрудка, яму ўсюды расказваюць аб легендарным возеры Свіцязь, аб яго непаўторным хараство, аб тых грозных барадатых дубах, якія, напэўна, помняць паэта, калі ён прыходзіў, садзіўся на беразе азёрнай сінявы, многа думаў, марыў, тварыў...

А вось і возера...

Пяшчотная свежасць лісця прыемна радуе твар. Невялікія хвалі б'юцца аб берагі. Вада чыстая, люстраная. І... успамінаюцца строфы:

Калі новагрудскія ўбачыш прасторы,
Палеткі, лугі, бераг нізкі,—
Каня супыні між Плужынскага бору,
Каб глянуць на возера зблізку.
Смалою сасновай ды ліпай мядовай
Там пахне чаборык агністы,
Там возера Свіцязь люстранай падковай
Ляжыць паміж дрэваў цяністых.

(працяг будзе)

Л. МІРАЧЫЦКІ
студэнт 5 курса аддзялення журналістыкі.

Рэдактар В. Л. ШАЦІЛА.

АТ 06704 Мінск. Друкарня Выдавецтва Беларускага дзяржаўнага універсітэта імя В. І. Леніна. Тыраж 2000 экз. Зак. № 538.